

Amerika Birleşik Devletleri Yeni Nesil Ham Petrol Üretimi Bolluğu ve Amerikan Küresel Hidrokarbon İhracatı Yasağı Kaldırılması ile İlgili Artan Politik Baskılar

Ahmet Cangüzel Taner

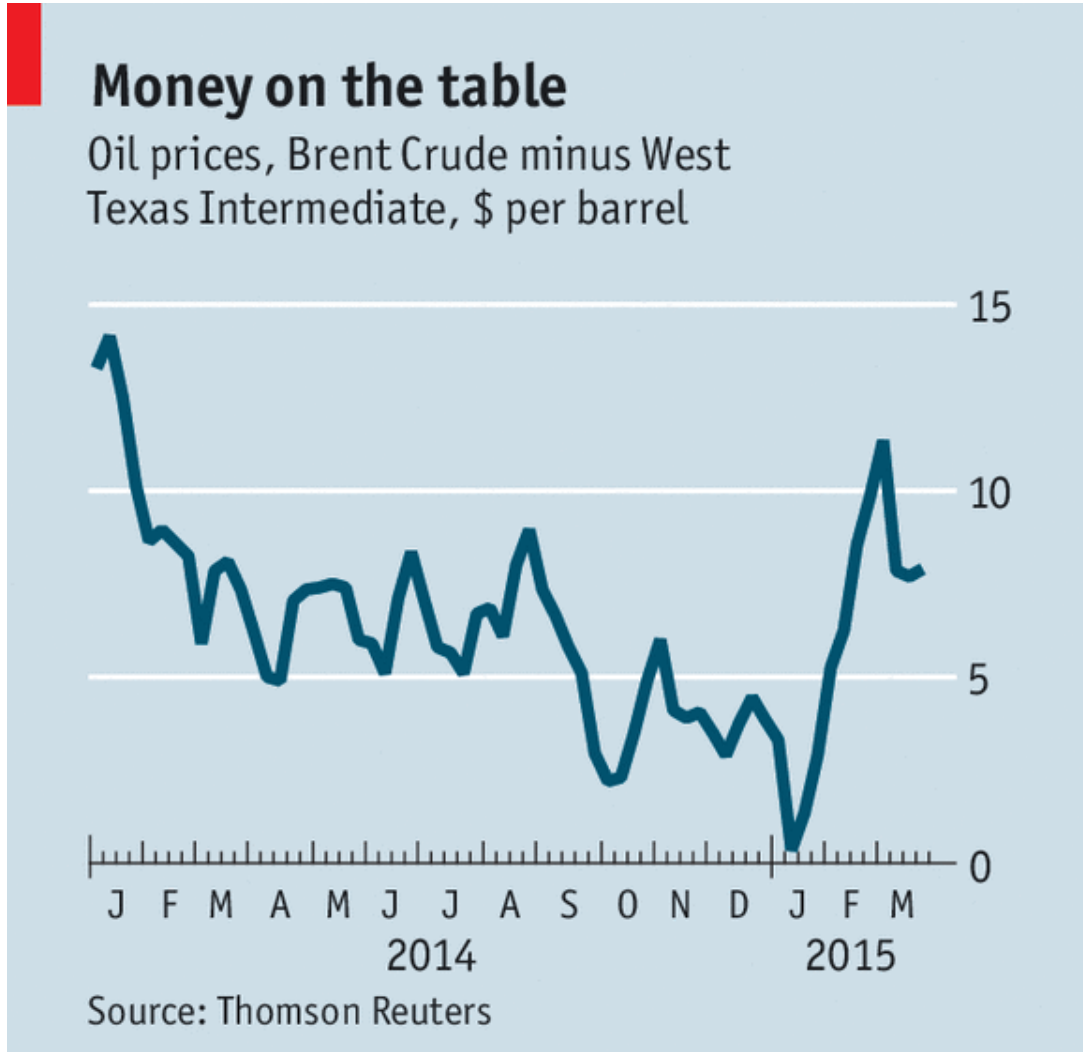
Fizik Yüksek Mühendisi

Fizik Mühendisleri Odası (canguzel.taner@gmail.com)

Şeyl kayalarına saklanmış petrolün Amerikan yeni kuşak düşey ve yatay ham petrol teknolojileri ile çıkarılması ve üretilmesi sayesinde Amerika petrol arzı bolluğu ve zenginliği içerisinde girmiş bulunmaktadır. Aynı zamanda inovasyona dayalı dikey ve yatay hidrolik teknolojiler ile yeni nesil şeyl doğalgaz çıkartma teknikleri uygulamaları çerçevesinde ABD yenilikçi kaya gazı üretimi hızla yükselmektedir. Bu bağlamda küresel LNG ithalat terminalleri yerine global LNG ihracat tesisleri kurulmakta ve Amerikan inovatif hidrokarbon ürünler ihracatları için atıl kalan limanlar da yeniden harekete geçirilmektedir. Amerika enerji devrimi ve hidrokarbon ürünler Rönesansı nitelikleri taşıyan evrimsel ham petrol ve klasik doğalgaz türleri arasında sayılmayan şeyl – kaya gazı üretimleri süreci, Amerika Birleşik Devletleri enerji politikası stratejileri ile projeksiyonları değişim ve dönüşüm periyodu çerçevesinde çok önemli bir rol üstlenmektedir. Demode geleneksel kara elmas kömür madenciliği teknolojisi yöntemleri yerine konvansiyonel gaz çeşitleri kabul edilmeyen inovasyon kaynaklı şeyl gazı üretim teknolojisi prosesleri geçmesi ise Amerikan düşük karbon ekonomileri kapsamında ülkenin doğa dostu, çevreci ve yeşil teknolojiler çalışmalarına bir tür ışık tutmaktadır. Böylece, dünya 19. yüzyıl küresel kömür altın çağı ve 20. asır ham petrol altın çağı konumundan 21.yy global doğalgaz altın çağı sürecine doğru süratle yol almaktadır. Söz konusu 21. yüzyıl hızlı hidrokarbon kaynaklar dönüşüm ve değişim gelişmeleri, ABD ham petrol ihracatı yasağı kaldırılması yönündeki siyasi baskıları da artırmaktadır. Ayrıca, Amerika global hidrokarbon ihracatı yasaklama kararının sürdürülmesi kanalıyla ciddi kazanç sağlayan Amerikan ham petrol rafineri sektörü ise yoğun eleştiri yağmuruna tutulmaktadır. Bu yazıda ABD küresel ham petrol ve Amerikan LNG ihracatı yasakları kaldırılması konusunda ülke genelinde yaşanan kayda değer son politik ilerlemeler ele alınmaktadır.

Dünya ham petrol siyasi ambargoları ve politik yaptırımları yoluyla tetiklenen aynı zamanda 1970'li yıllarda eş zamanlı yaşanan global hidrokarbon arzı kıtlığı ve darboğazı karşısında Amerika, akaryakıt fiyat kontrolü sistemi uygulamasına paralel şekilde küresel ham petrol ihracatı yasaklama kararını yürürlüğe koymuştu. Amerikan ekonomisinin büyümesi ve ham madde ithalatlarının yükselmesi ile beraber ülkenin küresel hidrokarbon ürünler ihracatı yasaklama kararı da unutulmaya yüz tutmuştu. Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri global ham petrol yasaklama kararı kaldırılması bir başka küresel ekonomik ve uluslararası ilişkiler boyutlarında tekrar gündeme gelmektedir. Dünya ham petrol fiyatları ile Amerikan hidrokarbon fiyatları arasında kıstas kabul edilen Batı Teksas petrolü (**West Texas Intermediate – WTI**), bir sonraki sayfada gösterildiği gibi küresel petrol fiyatları tarifelerine kıyasla yaklaşık 10 dolar daha düşük fiyatta seyretmektedir. Nakit para sıkıntısı çeken ve finansman zorlukları içine düşen Amerikan petrol sanayi sektörü, diğer endüstri dalları gibi ürettiği hidrokarbon ürünleri yurt dışı marketlere pazarlamayı ve dünya petrol piyasalarını da kontrol altına almayı hedeflemektedir. Öte yandan **ABD** petrol endüstrisi, Amerika global ham petrol ihracat yasağı kaldırılması için ciddi lobi

faaliyetleri de yürütmektedir. Enerji Müşavirlik Firması **IHS** tarafından yapılan güncel bir proje çalışmasına göre temin edilecek ham petrol serbest piyasa ekonomisi koşulları sayesinde ülke genelinde verimlilik, yatırım imkânları, iş olanakları, şirketlerin kâr oranları ve oldukça önemli vergi gelirleri artışları sağlanacağı vurgulanmaktadır. Amerikan mal ve hizmetlerin tümünü kapsayan **Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla GSYİH**, bir başka deyimle, takribi ulusal gelir olarak tanımlanan **Gross Domestic Product – GDP**, 86 milyar dolar kadar yükseleceği de yine aynı proje çalışması kapsamında işaret edilmektedir. Dünya serbest pazar ekonomisi şartları kapsamında global ham petrol fiyatları istikrarlı ve kararlı bir düzeye ulaşması yanında muhtemelen küresel hidrokarbon ürünler fiyatları ise çok az bir düşüş kaydedecektir. 2014 – 2015 yılları boyunca aylara göre varil başına dolar bazında ham petrol fiyatları, **Brent Tipi petrol** ve **Batı Teksas Petrolü West Texas Intermediate WTI Tipi Ham Petrol** fiyatları farkı çıkarılması suretiyle ortaya çıkan dağılım ve tablo, bir grafik halinde aşağıda gösterilmektedir.

Economist.com

Diğer taraftan, Amerikalı politikacılar mevcut durumdan ciddi kaygı duymaktadır. Amerikan siyasetçileri benzin fiyatlarının eninde sonunda yeniden artacağını

düşünmektedir. Böylece, **ABD** Kongresi çatısı altında ülke için son derece değerli sayılan hidrokarbon ürünlerin yabancılara satışı lehinde oy kullanan siyasilere topun ağzında olacakları ve politik geleceklerini riske atacaklarına dair bir görüş de hüküm sürmektedir. Amerika ham petrol ihracatı yasaklama kararının sürdürülmesi konusunda ısrarcı olan kongre üyeleri ayrıca, ülke içinde hidrokarbon ürün fiyatlarının düşük kalacağını da savunmaktadır. İhracatı yasaklama kararı, düşük ham petrol fiyatları tarifeleri yoluyla iş güvencesi sağlanması yanında ulusal güvenlik ve sürdürülebilir enerji arz güvenliği yönünden kendi kendine yeterliliği temin eden stratejik öz kaynakların korunması olarak da yorumlanmaktadır. Öte yandan, ham petrol ihracat yasağı kararının kaldırılması için mücadele eden önemli bir kesimde bulunmaktadır. **ABD** Senatosu komisyon müzakereleri sırasında **Ham Petrol Koalisyonu – CRUDE Coalition** lobi grubu adına konuşan Monroe Energy firmasından Jeffrey Warmann, ham petrol ihracatı yasağının benzin fiyatlarını düşük tuttuğunu kabullenmektedir. Ancak Mr Warmann, ham petrol ihracat yasağının kaldırılması ile beraber Avrupa rafinerilerinde işlenecek Amerikan petrolünün, rafine edilmiş petrol ürünleri halinde **ABD** tarafından ithal edilmesi projeksiyonu olasılığını da irdelemektedir. Amerika tarafından söz konusu rafine petrol ürünleri ithalatı gerçekleştirildiği takdirde ise rekabetçi serbest piyasa ekonomisi koşullarında tüketiciler lehine çok daha olumlu bir ortamın sağlanacağı yine aynı kişi tarafından iddia edilmektedir. Öte yandan, Amerikan ham petrol ihracat yasağı kararının devam etmesinin ülkenin ekonomik güvenliğini artırdığı yönündeki görüşlere de karşı çıkmaktadır. **ABD** hidrokarbon ihracatı yasaklama kararı, Amerika'nın Dünya Ticaret Örgütü (**World Trade Organisation – WTO**)'nü ahlaki otorite olarak benimseme tezine de ters düşmektedir. Örneğin, Amerikan yönetimi Dünya Ticaret Örgütü nezdinde Çin'in küresel eser ve nadir toprak mineralleri ihracatı yasaklama kararı çerçevesinde yürüttüğü politikayı şiddetli biçimde kınamaktadır. Ayrıca, Amerika küresel ham petrol ihracatları Rusya Federasyonu ve İran gibi **ABD** 'ye düşmanca tavır takınan küresel petrol üreticisi ülkeleri de ekonomik açıdan ciddi ölçüde sarsacaktır. **ABD** hidrokarbon ihracatı yasağının kaldırılması, eskiden beri uygulanan yasaların değişim ve dönüşüme uğrama ihtimalini de doğurmaktadır. Bu arada bazı Amerikan rafinerileri, yapay düşük maliyetli ham maddeleri kaybetmekle yüz yüze kalacaktır. Ancak, bunun telafisi yönünde rafineriler için geniş içerikli bir politika da yürürlüğe girecektir. Söz konusu politika yenilenebilir yakıtlar konusunda daha gevşek kuralları kapsamakta ve çok eski **Jones Act Yasası** üzerinde bir değişikliği öngörmektedir. **Jones Act Kanunu**, 1920 yılında çıkarılan daha sonra birkaç kez revize edilen ve 2006 yılında son halini alan **Birleşik Devletler Ticari Deniz Yasası** olarak adlandırılmaktadır. **Jones Act Yasası**, Amerikan limanları arasında yabancı bandıralı gemilerin kargo taşımalarını yasaklayan ve çok eskilere dayanan bir kanun niteliğindedir. Mevzu bahis yasa değişikliği, armatörler, gemi sahipleri ve işletmeciler birliktir hoşnut etmekle beraber çok yüksek maliyetler de getirmektedir. Örneğin, Meksika Körfezi kıyısı bir rafineriden Kuzey Doğu sahillerindeki bir limana tanker gönderilmesi çok ağır bir maliyete neden olmaktadır. Bu bağlamda filizlenen politikaların, gerçekleri ve mantık ölçülerini ikinci plana doğru sürüklemesi de söz konusudur. Amerikan yönetimi ve Kongre'nin çoğunluğu ham petrol ihracatı yasaklama kararının kaldırılmasını desteklemektedir. Her iki taraf Amerikan global hidrokarbon ihracatı yasağının kaldırılması konusunda adeta yarışmaktadır. Birleşik Devletler Federal toprakları üzerinde şeyl kayalarını hidrolik çatlama teknolojileri yöntemlerinin sınırlandırılması açısından yeni kurallar Mart 2015'in son haftasında duyurulmuştur. Ancak Cumhuriyetçiler, bahse konu duyuru gereğince yürütme organı

tarafından yapılacak çalışmalara temkinli yaklaşmaktadır. Sonuçta her şeye rağmen, liberal ekonomi ve serbest ticaret yanlıları için Senato oturumları görüşmeleri olumlu ve canlı bir atmosferi yansıtmaktadır. Senato komisyon müzakerelerini izleyen yorgun bir gözlemci, kongre üyelerinin sorular sormak suretiyle tartışmalara hararetle katıldıklarını ifade etmektedir. Aşağıdaki karikatür yoğun lobi faaliyetleri karşısında **ABD** küresel ham petrol ihracatı yasağının kaldırılması yasasına muhalefet eden ve ciddi tarzda direnen bir Amerikalı politikacıyı canlandırmaktadır.

Kaynaklar:

- ABD**, Geleneksel Olmayan Doğalgaz Türü Kaya Gazı Rezervleri Zenginliği ile Klasik Olmayan Doğalgaz Çeşidi Kömür Yataklı Metan Gazı (**Coal Bed Methane - CBM**) Bolluğu Sayesinde Ulaşacağı Endüstriyel ve Ekonomik Kazanımlar, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Küresel Sıvılaştırılmış Doğalgaz (**Liquefied Natural Gas – LNG**) Gelişim Süreci, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Global Sıvı Doğalgaz (**Liquid Natural Gas – LNG**) Teknolojisi Devrimi ve Enerji Marketi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Yeni Keşfedilen Global Kaya Gazı Rezervleri Sayesinde Temin Edilecek Doğalgaz Sanayi Sektörü Gelişim Süreci İçinde Küresel Karbondioksit Emisyonları Kontrol ve Denetim Altına Alınması Perspektifleri, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Küresel Konvansiyonel Olmayan Kaya Gazları Çıkarılması ve Üretimi Sonrası Global Doğalgaz Türbinleri Talebi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Amerika Birleşik Devletleri** Petrollü Kaya Gazı Üretimi, Petrollü Şeyl Gazı Sanayi ve Küresel Doğalgaz Fiyatları, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.

- ABD** Klasik Olmayan Doğalgaz (Şeyl Gazı-Kaya Gazı) Devrimi Sonrası Global Şeyl Gazı Piyasası Gelişimi ve Klasik Doğalgaz Fiyatları Trendi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- ABD** Klasik Olmayan Doğalgaz (Şeyl Gazı-Kaya Gazı) Devrimi Sonrası Global Şeyl Gazı Piyasası Gelişimi ve Klasik Doğalgaz Fiyatları Trendi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Amerika ve Avrupa Ülkelerinde Yeni Nesil Kaya Gazı Çıkarılması ve Çağdaş Şeyl Gazı Üretimi Teknolojileri ile ilgili Çevresel ve Ekolojik Perspektifler, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Eser ve Nadir Toprak Elementleri, **Rüzgâr Elektrik Santralleri (RES)**, Elektrikli Otomobiller, Küresel Isınma ve Küresel İklim Değişikliği, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- ABD** Kömüre Dayalı Elektrik Santralleri Karbon Salımları ve Karbondioksit Emisyonları Bertaraf Edilmesi Projeksiyonları, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Amerika Birleşik Devletleri Kömür Kökenli Termik Santraller Geleceği ve Karbondioksit Emisyonları ile ilgili Federal Seviyede Yeni Yasal Düzenlemeler, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Amerika Karbonsuz Yeni Kuşak Nükleer Enerji Santralleri Yatırımları ile Yenilikçi Şeyl - Kaya Gazı Çıkarılması ve Üretimi Gelişimi Süreçleri Etkileşimleri, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- ABD** Klasik Doğalgaz Türü Olmayan Evrimsel Kaya Gazı Şeyl Gazı Çıkarılması ve Üretimi Sonrası Amerika Kuzey Batı Eyaletleri Küresel Kömür İhracatı Perspektifleri, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- ABD** Batı Eyaletleri Evrimsel Kaya Gazı (Şeyl Gazı) Yatakları, Kaliforniya Eyaleti Yenilikçi Petrollü Şeyl Kayaları Arama, Çıkartma ve Üretimi ile ilgili İnsan Sağlığı ve Çevre Güvenliği Perspektifleri, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- ABD** Enerji Politikaları Değişimi Sürecinde Küresel Isınma ve Global İklim Değişikliği Sorunları ile ilgili Yeşil, Doğa Dostu ve Çevreci Son Gelişmeler, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Avrupa Klasik Olmayan Doğalgaz Türü Yeni Kuşak Şeyl Gazı (Kaya Gazı) Aranması Çıkarılması ve Üretimi ile Şeyl Kayalarını Hidrolik Kıрма (Hydraulic Fracking) ve Kayaları Hidrolik Çatlatma (Hydraulic Fracturing) Teknolojileri Uygulamalarının Geleceği, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Amerika Birleşik Devletleri Yeni Kuşak Şeyl Gazı - Kaya Gazı Üretimleri Sonucu **ABD** Doğalgaz Fiyatları ile Amerika Enerji Endüstrisi ve Diğer Sanayi Kolları Yansımaları, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Amerika Birleşik Devletleri Kömür Kullanan Termik Santraller ve Yeni Çevre Kirliliği Yasal Düzenlemeleri Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Amerika Birleşik Devletleri Appalaş (Appalachian) Bölgesi Kentucky, West Virginia Eyaletleri Kömür Madenciliği Sektörü Ekonomik Sorunları, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Amerika Kayalara Tuzaklanmış Sıkı Rezervuar Petrolü (Tight Oil) Çıkarılması ile Konvansiyonel Ham Petrol Kuyuları Üretim Kapasitesi Farklılıkları, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2014.
- ABD** ve Avrupa Birliği **AB** Ülkeleri Taraflarınca Ukrayna Krizi Nedeni Rusya Federasyonu'na Uygulanması Olası Ekonomik Ambargo ve Siyasi Yaptırımlar

- Sonucu **AB** Gaz Arz Güvenliği Darboğazı, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2014.
- Doğalgaz Arz Güvenliği Kıskaçı Altına Giren Avrupa Birliği **AB** için Küresel Şeyl Gazı Kaya Gazı Üretilmesi Bolluğu Sayesinde Sađlanacak Çözüm Yolları Stratejileri, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2014.
  - ABD** Klasik Gaz Türü Olmayan Yeni Kuşak Şeyl Gazı – Kaya Gazı Ekonomisi ve Zengin Yeni Nesil Hidrokarbon Rezervleri Açısından Suudi Amerika Gerçeđi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2014.
  - Yeni Global Şeyl – Kaya Gazı Devrimi Niteliđinde Küresel Petrollü Şeyl Kayaları Rezervi, Yenilikçi, Evrimsel Petrol ve Doğalgaz Üretimi Teknolojileri Rönesansı, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2014.
  - Kanada Alberta Eyaleti Katran Kumları (Tar Sands) ve Petrol Kumları (Oil Sands) İhracat Yolları ve Amerika Keystone XL Petrol Boru Hattı Projesi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2014.
  - ABD** Çevre Koruma Ajansı **USEPA** Yeni Emisyon Düzenlemesi ile Küresel İklim Değişikliği Durdurulması Mücadelesi ve Amerika Kömür Eyaletleri Kasım 2014 Senato Seçim Sonuçları Olası Etkileri, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2014.
  - Suudi Arabistan Konvansiyonel Ham Petrol ve **ABD** Şeyl Kayalarına Saklı Yenilikçi Ham Petrol Üretimleri Rekabeti ile Global Petrol Fiyatları Düşüşleri, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - Dünyanın En Büyük Klasik Ham Petrol Üreticisi Suudi Arabistan Üretim Stratejisi Karşısında Küresel Petrol Fiyatları Düşüşleri Eğilimi Projeksiyonları, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - ABD** Pensilvanya ve New York Eyaletleri Sınırlarında Geleneksel Doğalgaz Türü Olmayan Yeni Nesil Kaya Gazı Rezervleri Zenginliği ve Ekonomisi Gerilimi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - Küresel Ham Petrol Altın Çağı Sonrası Dünya Doğalgaz Altın Yüzyılı Sürecinde Global Sıvılaştırılmış Gaz (**Liquefied Natural Gas LNG**) Fiyatları İstikrar Faktörü, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - Global Yeni Nesil Şeyl – Kaya Gazları Üretim Teknolojileri ile İlerleyen Dünya Sıvı Doğalgaz (**Liquid Natural Gas – LNG**) Projeleri ve Küresel **LNG** Marketi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - ABD** ve Kanada Geleneksel Hidrokarbon Çeşitleri Arasında Sayılmayan Yeni Kuşak Ham Petrol Üretimleri Karşısında Dünya Ham Petrol Fiyatları Gerilemesi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - ABD** Düşük Karbon Teknolojileri Geçiş Süreci Zarfında Birleşik Devletler Çevre Korunma Ajansı **US EPA** Yeni Temiz Hava Yasal Düzenlemeleri Uygulamaları, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - ABD** Kara Nakil Vasıtaları Emisyonları Çevre Kirliliği, Elektrikli Otomobiller ve Hafif Taşıt Araçları Yakıt Türleri Salımları Kaynaklı İnsan Ölümleri Mukayesesi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - Yeni Kuşak Elektrikli Otomobil Motorları İçerisinde Makro Aküler Yerine Küçük Boyutlu Mikro Lityum İyon Bataryaları Araştırma Geliştirme **Ar-Ge** Faaliyetleri, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO Yayınları**, Faydalı Bilgiler, 2015.
  - The Economist Dergisi, (28 Mart 2015 – 03 Nisan 2015).

Fizik Mühendisleri Odası Resmi İnternet Sitesi:
[www.fmo.org.tr/ yayinlar/faydali-bilgiler](http://www.fmo.org.tr/yayinlar/faydali-bilgiler)